

Nr 962

av herr Träff m. fl. om inskränkning i arbetsgivares skyldighet att utge permitteringslön.

I lagen om anställningsskydd, m. m. (prop. 1973:129) som trädde i kraft den 1 juli 1974 stadgas att företag vid permitteringar överstigande två veckor i en följd eller tillsammans 30 dagar under ett kalenderår skall utbetala full lön under den överskjutande tiden. Företag äger inte avräkna vad den anställde eventuellt intjänat på annat håll.

Det är uppenbart att en permitteringssituation är något som varje företagare söker undvika. Hans målsättning är självfallet att upprätthålla verksamheten i så stor omfattning som möjligt. Redan i dag medför dessutom en permittering en kostnadsbelastning genom att arbetsgivaren betalar permitteringslön under en tid normalt motsvarande arbetslöshetskassans karenstid.

Flertalet permitteringssituationer är förorsakade av omständigheter som ligger utanför arbetsgivarens kontroll. Anställningsskyddslagen ger exempel härpå genom att medge ett undantag från betalning av permitteringslön vid säsongbetonat arbete eller annat arbete som till sin natur icke är sammanhängande. Emellertid föreligger en lång rad andra omständigheter. Som exempel kan nämnas den internationella konjunkturen och ekonomiskpolitiska åtgärder vidtagna av länder med vilka Sverige bedriver handel. Vidare inrikespolitiska åtgärder, t. ex. kreditrestriktioner, förändringar i beskattning, priskontroll etc. Nämnas kan också force majeure-situationer av typen klimatiska förändringar, brand i företagets anläggningar etc.

De reella verkningarna av denna typ av situationer belystes bäst under oljekrisen för ett år sedan. Det enskilda företaget har sällan möjlighet att påverka vare sig tillförseln av petroleumprodukter till landet eller fördelningen av dessa i en ransoneringssituation. Direkt påverkan i form av minskad bränsletillförsel, råvara eller indirekt påverkan genom en minskad efterfrågan kan oförskyllt drabba företaget.

Med anställningsskyddslagens uppläggning sker en förändring i kostnadskonsekvenserna av sådana situationer. Mot risken för permitteringar har tidigare arbetstagare försäkrat sig i arbetslöshetskassa. Nu överförs betalningsansvaret på den enskilde företagaren. Detta innebär även att den riskfördelning upphört som åstadkommes genom arbetslöshetsförsäkringen.

Att konsekvenserna av denna belastning kan bli avsevärda från sysselsättningssynpunkt är uppenbart. Företag hindras att motverka ett intäktsbortfall genom att reducera kostnaderna. Det är uppenbart att en sådan

belastning kan betyda att företaget tvingas att vidta väsentligt mer drastiska åtgärder än permitteringar. Det kan alltså bli fråga om att företaget behöver nedläggas. Inte minst utsatta kan mindre företag, som ofta arbetar med ett relativt ringa eget kapital, beräknas bli.

Slutsatsen av det anförda är att en ändring bör genomföras i § 21 i lagen om anställningsskydd. Uppenbarligen kan inte skälen för permitteringar så renodlas, att dessa kan läggas till grund för frågan om permitteringslön skall utgå eller inte. Man måste här arbeta med schablon. Denna kan utformas så, att den period under vilken en permittering kan ske, utan att permitteringslön skall erläggas, förlänges. Dock bör ett "tak" fastställas för att undvika att permitteringar företages i en situation då den normala åtgärden vore uppsägning på grund av arbetsbrist.

Självfallet skall inte början av en uppkommen arbetsbristsituation heller drabba enbart de berörda anställda. Organiserade löntagare skyddas mot detta av arbetslöshetsförsäkringen. Detta skydd bör emellertid utvidgas, så att den framtida allmänna arbetslöshetsförsäkringen blir tillämplig för alla anställda. Utredningen om allmän arbetslöshetsförsäkring bör därför ges i uppdrag att föreslå en utformning av en arbetslöshetsförsäkring som skyddar de anställda i en situation där arbetsbrist uppstår i ett företag. De anställda bör åtnjuta detta skydd upp till en längsta tid av förslagsvis 60 dagar under ett kalenderår, varefter permitteringslön bör utgå vilken bekostas av företagen.

Den nu föreslagna förändringen av lagen om anställningsskydd kan ej förutses medföra en kostnadsökning för arbetslöshetskassan, som redan bär de kostnader som är förknippade med permitteringssituationer. Beträffande kostnaderna för en utvidgning av arbetslöshetsförsäkringen bör finansieringen av denna övervägas i samband med genomförandet av en allmän arbetslöshetsförsäkring.

Föregående år framfördes motionsvägen i riksdagen problemen med de nya permitteringsbestämmelserna innan dessa hade trätt i kraft. I sitt betänkande påpekade inrikesutskottet (InU 1974:14, s. 9) att problemen är väl värda att övervägas och hävdade att "försäkringsliknande anordningar eller ökade möjligheter för företagare att avsätta resurser som får tas i anspråk vid driftsinskränkningar kan övervägas". Inför en sannolik konjunkturför-sämring med åtföljande driftsinskränkningar finner vid det särskilt angeläget att snarast finna en lösning av problemet i den form vi här har föreslagit.

Med stöd av det ovan anförda hemställas

att riksdagen beslutar

1. att § 21 i lagen om anställningsskydd ändras så, att skyldighet för arbetsgivare att utge permitteringslön skall föreligga först då arbetstagare varit permitterad mer än 60 dagar under ett kalenderår, samt

2. att den utvidgning av arbetslöshetsförsäkringen som därmed blir erforderlig snarast måtte utarbetas och framläggas av utredningen om allmän arbetslöshetsförsäkring.

Stockholm den 24 januari 1975

SVEN-OLOV TRÄFF (m)

TORSTEN GUSTAFSSON (c)

i Stenkyrka

VALDO CARLSTRÖM (fp)